

בס"ד

בית ספר "מורשה" – ברכיה

הלכה יומית לימים נוראים

תלמידים יקרים שלום רב!

ברוכים הבאים לתלמידים החדשים וגם לותיקים, אני מקווה שנהנתם בחופשה וצברתם כוחות לקראת השנה החדשה. בעזרת ה', נמשיך כבשנה שעברה בלימוד הלכה יומית בכל יום. בתקופה זו של הימים הנוראים שמתחילים מחודש אלול עד יום כיפור, ושל חג סוכות יש המון הלכות ומושגים שצריך ללמוד לא נספיק ללמוד את הכל, אך לפחות נשתדל ללמוד מושגים שקשורים לימים אלו. בהצלחה לכולם ובהצלחה גם למורות, לעזרא, ולכל הצוות. שנה טובה, הרב מוטי.

חודש אלול – החודש האחרון של השנה אשר כל 29 הימים שבו הם ימי רחמים ורצון, בהם מתגלות י"ג מדות הרחמים של הקדוש ברוך הוא. בחדש זה מכין היהודי את עצמו לקראת ראש השנה ויום הכיפורים. בחודש אלול דומה הקדוש ברוך הוא למלך היוצא מהיכל מלכותו אל העם הנמצא בשדה, ואז יכול ורשאי כל אחד לגשת אל המלך, המקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, והנמשל מובן. בכל ימי חודש אלול נוהגים ברוב העדות לומר בסיום תפלות הבוקר והערב את הפרק "לדוד ה' אורי וישעי" (תהלים כז), והכל נוהגים לתקוע בשופר.

ימים נוראים – ימי הדין, ראש השנה (א"ב בתשרי) ויום הכיפורים (י"ב בתשרי). בראש השנה מקבל היהודי עליו את מלכותו של הקדוש ברוך הוא, ובו נכתבים כל בני ישראל בספר חיים טובים, אבל הספר לא נחתם עדיין. יום הכיפורים הוא יום סליחה ומחילה ובו היא החתימה.

לא אד"ו ראש – יום א' של ראש השנה לא יכול לחול בימי א' ד' ו' בשבוע.

התרת נדרים – בערב ראש השנה מתירים ע"י חרטה בפני שלושה או עשרה אנשים את הנדרים שאינם זכורים לנו, מאלה שנעשו בשנה שעברה, ומבטלים מראש את אלה שיעשו בשנה הבאה. (אדם שנדר ומתחרט על נדרו, יכול, בתנאים מסוימים, להתיר את נדרו כל ימות השנה).

סליחות – פיוטים ופסוקים מיוחדים ובהם בקשת סליחה על החטאים. הקדוש ברוך הוא, ברוב רחמיו, גילה למשה רבנו "סדר סליחה", וגם לדוד המלך אמר הקב"ה: "בשעה שהצרות באות על ישראל בעוונותיהן יעמדו יחד לפני ויאמרו לפני סדר סליחה ואני אענה אותם". לפיכך נהגו בקהילות ישראל לומר סליחות בימים המיוחדים לתשובה. ישנן קהילות האומרות סליחות כל חודש אלול, יש האומרים רק בשבוע שלפני ראש השנה והאומרים גם בעשרת ימי תשובה. כמו"כ אומרים סליחות בימי תענית ציבור

תקיעות (חובה) – תקיעת שופר של ראש השנה שהיא מצוה מן התורה ומברכים עליה "לשמוע קול שופר" ו"שהחינו". וכתב הרמב"ם: "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחיזרו בתשובה, וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן... הביטו לנפשותיכם

"ברך כסא לעשור" - כלומר, בין החג שהירח מכוסה בו שזה ר"ה ובין
העשור הראשון שזה יום ראשון

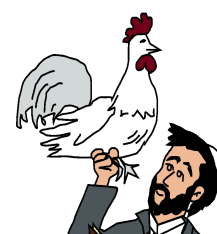
ספר "מורשה" – ברכיה

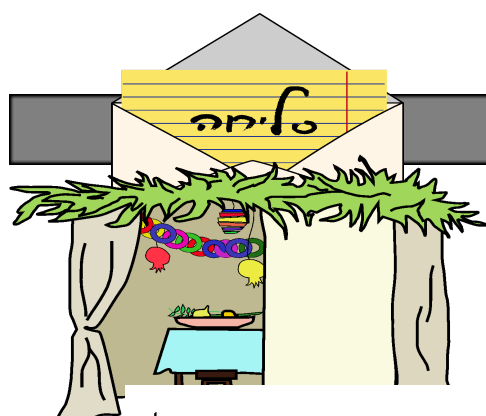

הלכה יומית לימים נוראים

המלך הקדוש, המלך המשפט – בעשרת ימי תשובה אומרים בתפלת שמונה עשרה בסיום ברכת "אתה קדוש..." – "המלך הקדוש" במקום: "האל הקדוש". ובסיום ברכת "השיבה שופטינו..." – "המלך המשפט" במקום: "מלך אוהב צדקה ומשפט". זאת בכדי להדגיש את מלכותו של הקדוש ברוך הוא המתגלה בימים אלו. (מלבד שינויים אלו ישנם עוד הוספות ושינויים רבים בתפילות עשרת ימי תשובה).

כפרות – בערב יום הכיפורים לפנות בוקר, מסבבים תרנגול/ת (תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה) מעל הראש, ואומרים את נוסח הכפרות, ובו בקשה, שהתרנגול יהיה חילופין לאדם החוטא, התרנגול ילך למיתה והאדם לחיים טובים. לאחר שחיתת ה"כפרות" יש הנוהגים לתרום אותן לעניים. אשה מעורבת לוקחת לכפרות? תרנגולות ותרנגול אחד וכדי לכפר גם על נשיאת

בס"ד

בית ספר "מורשה" – ברכיה

הלכה יומית לחג סוכות

שלוש רגלים – שלשת החגים: פסח, שבועות וסוכות, בהם יש מצוה של "עליה לרגל" (עליה לבית המקדש) בזמן שבית המקדש היה קיים. ("רגל" מלשון פעם. שלוש רגלים = שלוש פעמים בשנה).

יום טוב – יום חג מן התורה האסור בעשיית מלאכה; ואש השנה, סוכות, שמיני עצרת (שמחת תורה), ראשון של פסח, שביעי של פסח (אחרון של פסח) ושבועות.

יום טוב שני של גלויות – בחוץ לארץ עושים כל יום טוב שני ימים, לכן מתווסף יום שני לחג (הראשון) של סוכות, יום נוסף לשמיני עצרת (– שמחת תורה), יום שני לחג (הראשון) של פסח, יום נוסף לשביעי של פסח (– אחרון של פסח) ויום שני לחג השבועות. ראש השנה בלבד הוא בן שני ימים גם בארץ ישראל.

מלאכת אוכל נפש – מלאכות מסוימות לצורך גוף האדם, בעיקר לצורך אכילה, האסורות בשבת אך מותרות ביום טוב, כגון: לישנה, אפיה, בישול, הדלקת אש (מאש קיימת בלבד) והוצאת חפצים מרשות לרשות. שאר המלאכות, כולל איסורים שאסרו חכמים, אסורות ביום טוב כמו בשבת.

סוכה – החל מליל ט"ו בתשרי חייב אדם לקבוע את דירתו בסוכה במשך

בס"ד

בית ספר "מורשה" – ברכיה

הלכה יומית לימים נוראים

ארבעת המינים – אתרוג, לולב, 3 הדסים, 2 ערבות, שנוטלים ומנענעים אותם (עיין "נענועים") ביחד בחג הסוכות ומברכים עליהם. יש להקפיד על כשרותם. כגון: באתרוג – שיהיה שלם ללא כתמים. ושחאה מסורח על פרדס זה שאינו "מורכב" בלימון. בלולב – שיהיה ישר, והעלה האמצעי שלו סגור. בהדס שיהיה "משולש" (עיין "הדס משולש"), ובכל המינים כולם שלא יהיו קטומים בראשם. באתרוג במיוחד מקפידים שיהיה "הדר" – יפה בצורתו ונקי מפגמים וכתמים. יש המהדרין לברך על אתרוגים שגדלו במטעים שונים שיש עליהם מסורת, ובמיוחד על אלה שגדלו באיטליה (במחוז קאלאבריה) בגלל המסורת רבת השנים שמטעי האתרוגים שם הם בלתי מורכבים, וכן נאמרו בזה טעמים נוספים. יש לאגוד ביחד את הלולב עם ההדסים והערבות. האגידה נעשית בערב חג הסוכות ונהוג לעשות זאת בסוכה.

הדס משולש – הדס שעליו גדלים באופן ששלשה עלים או יותר יוצאים מנקודה אחת לרוב ארכו (ולפחות – מעל 12 ס"מ מראשו ולמטה). רק הדס כזה כשר עבור ארבעת המינים. הדס שאינו משולש נקרא "הדס שוטה".

נענועים – הנענועים מהווים את שלימות מצות נטילת לולב. סדר הנענועים (3 לכל כיוון): לדרום (קרן דרומית מזרחית), לצפון (קרן צפונית מזרחית), למזרח, למעלה, למטה, למערב (שני נענועים לקרן מערבית דרומית ואחד לאמצע המערב). הנענועים נעשים לאחר ברכת הלולב, ובקטעים

בס"ד

בית ספר "מורשה" – ברכיה

הלכה יומית לימים נוראים

שמחת בית השואבה – שמחה עצומה (יתירה על שמחת החג הרגילה) שהיו עושים בבית המקדש בחול המועד סוכות, עיקר השמחה היה בבית השואבה. כשהיו שואבים את המים לקיום מצות "ניסוך המים" שבימי חג הסוכות. ואמרו חז"ל: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו". בשמחה זו היו משתמשים בחליל וכלי זמר והיו עושים מקום מיוחד גם לנשים, שהיו באות עם כל הקהל לראות ולשמע. גם בימינו נוהגים בקהילות ישראל לעשות שמחה מיוחדת בימי החג. "ולמה נקרא שמו שמחת

הושענא רבה – היום האחרון של חול המועד סוכות בו מסתיים הדין של הימים הנוראים. ביום זה מרבים באמירת תפלות בענייני הגאולה ופיוטים הפותחים במלה: "הושענא", וחובטים 5 ערבות בקרקע, כמנהג הנביאים. בליל הושענא רבא נוהגים להיות ערים כל הלילה ולומר את כל ספר דברים ואת כל ספר התהילים.

מיום א' דראש חדש אלול ועד יום הושענא רבה יש 51 ימים כמנין "הושענא".

שמיני עצרת ושמחת תורה – היום השמיני של סוכות הוא חג בפני עצמו הנקרא "שמיני עצרת". בארץ ישראל חוגגים ביום זה גם את חג "שמחת תורה" לסיום קריאת כל התורה, ואילו בחו"ל חוגגים את "שמחת תורה" למחרתו.

הקפות – בשמחת תורה (ובשמיני עצרת – בחו"ל) רוקדים ביחד עם ספרי התורה, מסביב לבימת הקריאה, בעת הריקודים מקיפים את הבימה שבע פעמים. השמחה בשמחת תורה מקיפה גם יהודים כאלו שאינם לומדים תורה כל השנה, כי כל יהודי קשור לתורה מצד נשמתו.

חתן תורה – כינוי למי שמוזמן לעלות לתורה בקריאת הקטע האחרון של פרשת "ברכה" בשמחת תורה, כלומר בסיום המחזור של קריאת חמשה חומשי תורה.

חתן בראשית – כינוי למי שמוזמן לעלות לתורה בקריאת הקטע הראשון של פרשת "בראשית" בשמחת תורה, בהתחלת המחזור החדש. שהרי מיד עם

